

عنوان مقاله:

معناشناسی «ذاتی» در حسن و قبح ذاتی

محل انتشار:

فصلنامه حکمت اسلامی، دوره 2، شماره 4 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 32

نویسنده:

مجید ابوالقاسم زاده - استادیار و عضو هیئت علمی جامعه الزهرا(س)

خلاصه مقاله:

این مقاله به بیان دیدگاه‌ها درباره معنای «ذاتی» در حسن و قبح ذاتی و رابطه این معانی با یکدیگر می‌پردازد. بنا بر یک قول، این ذاتی «شبیبه ذاتی باب ایساغوجی» است؛ البته اگر بپذیریم در جایی که محمول ذاتی موضوع است، لازم نیست موضوع از ماهیات و دارای جنس و فصل باشد، بلکه می‌تواند از مفاهیم غیرماهوی و دارای محمولی به منزله جنس و فصل هم باشد. اگر حسن و قبح عرضی ذاتی و از لوازم ذات موضوع باشد، «ذاتی باب برهان» خواهد بود. زمانی «شبیبه ذاتی باب برهان» است که ذاتی را مناسب حوزه اعتبار بدانیم نه قلمرو تکوین. «حمل ذاتی اولی» است اگر حسن و قبح با موضوعش اتحاد مفهومی داشته باشد. ذاتی به معنای «عقلی» یعنی عقل به طور بدیهی حسن و قبح را درک می‌کند. ذاتی به معنای «واقعی» یعنی حسن و قبح مبتنی بر مصلحت و مفسده واقعی است. ذاتی به معنای «علی» یعنی اینکه موضوع علت تامه برای حکم حسن و قبیح است. ذاتی به معنای «استقلالی» همان عدم وابستگی حسن و قبح برخی افعال به افعال دیگر است. ذاتی به معنای شبه باب ایساغوجی، عقلی، واقعی، علی، استقلالی و حمل ذاتی با هم سازگار و قابل جمع اند. هر یک از دو معنای ذاتی باب برهان و شبه آن با معانی عقلی، واقعی، علی و استقلالی سازگار است. اگرچه خود این دو معنا با هم و نیز هر کدام با حمل ذاتی جمع نمی‌شوند. به نظر می‌رسد ذاتی باب برهان درست باشد که در این صورت، حمل شایع صناعی خواهد بود.

کلمات کلیدی:

شبه ذاتی باب ایساغوجی، ذاتی باب برهان، شبه ذاتی باب برهان، حمل ذاتی، عقلی، واقعی، علی، استقلالی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1981635>

